

ΙΣΡΑΗΛΙΤΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΚΩ

Η Κως είναι ένα από τα πιο δημοφιλή νησιά της Δωδεκανήσου, η δε γεωγραφική της θέση, που βρίσκεται πολύ κοντά στην Μικρά Ασία, την κάνει σημαντικό κέντρο εμπορίου και πολιτισμού.

Από τον Ιώσηπο μαθαίνουμε ότι υπήρχε εβραϊκή Κοινότητα στην Κω από την εποχή του Δευτέρου Ναού. Η Κως φέρεται ως τόπος κατοικίας Εβραίων στο κεφ. Μακκαβαίων Ι (15.23) χρονολογούμενος το 142 π.Χ. Το 49 π.Χ., υπό την κυριαρχία της Ρώμης, οι κάτοικοι του νησιού διετάχθησαν από τον διοικητή Φάνιο να σεβαστεί την εντολή της Συγκλήτου και να επιτραπεί η ασφαλής διέλευση των εβραίων προσκυνητών που κατευθύνονταν στην Ιερουσαλήμ.

Οι επισκέπτες της Κω δεν πρέπει να παραλείψουν να δουν τη θέα του λιμανιού από το Κάστρο που δεσπόζει κτισμένο από τους Ιππότες του Αγίου Ιωάννη το 1314. Είναι γνωστό ότι οι Ιππότες της Ρόδου εξαφάνισαν τους Εβραίους για δύο αιώνες, αλλά μετά την ήττα τους από τον Σουλτάνο Σουλεϊμάν τον Μεγαλοπρεπή οι Εβραίοι ξαναγύρισαν το 1522.

Το 1685 είναι εγκατεστημένη μία μικρή Κοινότητα που, όσον αφορά την θρησκευτική λειτουργία, εξαρτάτο από τον Αρχιεπίσκοπο της Ρόδου.

Το 1747 ο Ελιέζερ Ταρσία έκτισε, με δικά του έξοδα, μία μικρή αλλά εντυπωσιακή Συναγωγή, η οποία συντηρήθηκε μετά τον θάνατό του από τα εισοδήματα που κληροδότησε από ένα γειτονικό σπίτι και δύο καταστήματα.

Το 1850 ζούσαν στην Κω 40 οικογένειες οι οποίες μειώθηκαν στις 25 το 1872.

Οι Εβραίοι της Κω ασχολούνταν με την εξαγωγή σταφυλιών και σταφίδων και με το εμπόριο μετάλλων και ρούχων. Το 1901 υπήρχαν μόνο 10 οικογένειες στην Κω οι οποίες ασχολούνταν κυρίως με το εμπόριο. Τα μέλη της εβραϊκής κοινότητας ζούσαν αρμονικά με τους κατοίκους του νησιού και μιλούσαν Ελληνικά, Τουρκικά και Ισπανοεβραϊκά.

Το μέγεθος της Κοινότητας αυξήθηκε σημαντικά, κατά τη διάρκεια του Ελληνο-Τουρκικού Πολέμου το 1918-22, με πρόσφυγες από τη Μικρά Ασία και συγκεκριμένα από τη Σμύρνη.

Το 1933 η Κως επλήγη από έναν πολύ ισχυρό σεισμό, με αποτέλεσμα να χαθούν πολλές ανθρώπινες ζωές αλλά και να καταστραφούν σημαντικά μνημεία μεταξύ των οποίων και η Συναγωγή. Αμέσως μετά την καταστροφή της παλαιάς Συναγωγής κτίστηκε, πολύ κοντά στο λιμάνι, μία καινούργια, η Κάλ Σαλώμ, η οποία υπάρχει μέχρι σήμερα, στην οδό Αλεξάνδρου Διάκου 4. Η Συναγωγή εξυπηρετούσε τις θρησκευτικές ανάγκες των 140 μελών της Ισραηλιτικής Κοινότητας.

Ολοκαύτωμα

Μετά τη συνθηκολόγηση των Ιταλών, το 1943, και την κατάληψη των νησιών της Δωδεκανήσου από τους Γερμανούς, τα μέλη της Κοινότητας της Κω συνελήφθησαν και η περιουσία τους κατασχέθηκε. Στις 22 Ιουλίου 1944 οι Εβραίοι από την Κω και την Ρόδο στοιβάχτηκαν σε τρία φορτηγά πλοία, με προορισμό το λιμάνι του Πειραιά. Μετά την άφιξη τους στον Πειραιά επιβιβάστηκαν σε τρένα με προορισμό το Άουσβιτς.

Κατά τη διάρκεια του Ολοκαυτώματος χάθηκαν όλα τα μέλη της Ισραηλιτικής Κοινότητας της Κω. Μόνο ένα άτομο επέζησε του Ολοκαυτώματος και επέστρεψε στο νησί.

Μεταπολεμικά

Μεταπολεμικά η Συναγωγή της Κω λειτούργησε ως Πνευματικό Κέντρο του Δήμου. Το 2023 η Συναγωγή ανακαινίστηκε, με τη συνεργασία του Δήμου Κω, του ΚΙΣΕ και της Αστικής Εταιρείας Ιπποκράτης, και εγκαινιάστηκε η επαναλειτουργία της ως Συναγωγής. Δείτε ΕΔΩ το βιβλίο του αρχιτέκτονα Δρα Ηλία Μεσσίνα για το έργο ανακαίνισης της Συναγωγής.

Ο επισκέπτης μπορεί να αναγνωρίσει τη Συναγωγή από το Άστρο του Δαβίδ που βρίσκεται στα κάγκελα της εισόδου και στην πρόσοψη του κτιρίου.

Στην Κω υπάρχει επίσης ένα μικρό εβραϊκό νεκροταφείο το οποίο έχει ταφόπλακες που χρονολογούνται από τον 17ο αιώνα.